

'Opje' In Leiden maakte Oppenheimer, vader van de atoombom, vrienden voor het leven

10

Wetenschap zonder winnaars

Waarom academische awards worden overschat: 'Zonder prostaat geen prijs'

4

Bernie Sanders komt De Amerikaanse senator gaat op 11 oktober in debat met Leidse studenten. 'Hoe ouder ik ben', bekent hij in zijn nieuwst boek *Het is oké om boos te zijn op het kapitalisme*, 'hoe bozer ik word.'

9

Thuiswedstrijd De Leidse rapper Babs voelt zich vrijer dan ooit

14

Fossiele banden verbreken? De hele zaal stemt voor

Wat te doen met de banden tussen de universiteit en de fossiele industrie? De aanwezigheid van het debat over die vraag waren woensdag eensgezind: meteen verbreken. 'Als we blijven samenwerken zijn we medeplichtig aan de vernietiging van het leven.'

DOOR MARK REID
FOTO'S TACO VAN DER EER

Voor het debat over de fossiele banden heeft de universiteit de grootste collegezaal in het Gorlaeus gereserveerd. En met opkomst van een paar honderd studenten en medewerkers is dat geen overbodige luxe. Er zijn strenge veiligheidsmaatregelen getroffen. Vooraf aanmelden is verplicht, bij binnenkomst is er kaart- en mogelijk tassencontrole. Een half dozijn beveiligers ziet erop toe dat activisten geen stuks uithalen zoals bij de dies natalis, afgelopen februari. Collegevoorzitter Annetje Ottow en rector magnificus Hester Bijl trappen af. 'Luisteren is belangrijk', zegt Bijl. 'Daarom zijn we vandaag hier. We hebben jullie inzichten nodig. Als universiteit willen we bijdragen aan de toekomst van de planeet, maar we zijn bang dat we kennis kwijtrafen als we banden met de fossiele industrie verbreken.' 'We kunnen deze keuze niet zelf maken', voegt Ottow toe. 'We hebben de ideeën en inzichten van de academische gemeenschap nodig. We moeten alle argumenten afwegen om een keuze te maken. Daarom is luisteren belangrijk.' Dat luisteren begint meteen als onder luid gejuich van de zaal vijf academici de college-leden een petitie aanbieden waarin ze oproepen om direct de banden met de fossiele industrie te verbreken. Voorafgaand aan het plenaire debat interviewt gespreksleider Roderik van Grieken kort een driekoppig panel over hun mening. In-Sook Pinxteren (een van de studenten die in februari de dies onderbrak) en docent Gerrit Schaafsma zijn het redelijk eens. Volgens hen doet de universiteit er goed aan de banden zo snel mogelijk te verbreken. Het derde panel, hoogleraar scheikunde Marc Koper, heeft zijn bedenkingen. 'Ik wil zo snel mo-

gelijk een transitie naar duurzame energie, daarvoor moeten we samenwerken. Als we de fossiele industrie laten reguleren door de overheid kan dat zonder problemen. Het is de overheid die ons tot nu toe in de steek heeft gelaten met de fossiele subsidies die we moeten stoppen.' Schaafsma is het daar niet mee eens. 'We worden nu gebruikt door de fossiele industrie en zijn hun pionieren. Nog geen 3 procent van hun budget gaat naar hernieuwbare energie.' Vervolgens buigt de zaal zich over drie stellingen, door mee te discussiëren en via hun telefoon te stemmen. Debatleider Van Grieken voegt wel snel toe dat de uitkomsten 'niet bindend' zijn. De eerste stelling 'Juridische kaders zouden de enige beperking op de academische vrijheid moeten zijn' leidt meteen tot sceptis. Een flinke meerderheid is het niet alleen oneens met de stelling, maar heeft ook problemen met de vraagstelling *an sich*. 'Het is jammer dat deze discussie in het frame van academische vrijheid wordt gestopt', brengt een student in. 'Daar gaat het niet om. We willen geen onderzoek verbieden, het gaat er juist om waar het geld vandaan komt.' Een docent valt hem onder luid applaus bij: 'Geld bepaalt waar we onze aandacht en tijd aan besteden. En dit gaat om geld. De stelling klopt niet.' Een tegengelijkertijd komt van een scheikundige: 'Ik doe fundamenteel onderzoek. Ik wil liever ook niet dat de fossiele industrie onze energievoorziening beheerst, maar bij fundamenteel onderzoek zie ik het kwaad er niet van in.' Ook universiteitsraadslid Victor van der Horst houdt een pleidooi voor de samenwerking. 'Onze

labs zitten vol uitvindingen en innovaties, maar we hebben de industrie nodig om die te vertalen naar de grote schaal. Als we die banden verbreken wordt hier in de toekomst geen serieus onderzoek meer gedaan en is onze rol in een duurzame wereld uitgespeeld.' Een arts vergelijkt de samenwerking met de fossiele industrie met door de tabaksindustrie gesponsord onderzoek naar longziekten. Daar hebben onderzoekers wereldwijd ook afstand van gedaan, en daar was geen juridisch kader voor nodig. Medici besloten zelf een moreel standpunt in te nemen, en dat heeft zich uitbetaald: 'Het was eerst heel controversieel, maar het onderzoek is er beter van geworden. Laten we niet wachten op een juridisch framework, maar het zelf aanpakken.' 'Het lijkt wel een partijcongres', roept debatleider Van Grieken uit als een overweldigende meerderheid van de zaal bij de tweede stelling stemt vóór het direct verbreken van de banden met de fossiel industrie. Direct verschijnt de derde stelling in beeld: 'Onder welke voorwaarden kunnen we samenwerken met de fossiele industrie?' De zaal laat haar onvrede over de stelling merken. Per telefoon antwoordt iedereen en al snel is het scherm gevuld met: 'Boycott the question' en 'Fossil fuels are killing us'. Als het driekoppige panel terugkeert is Koper nog altijd niet overtuigd. 'Klimaatverandering is een existentiële dreiging. We zouden fossiele subsidies moeten stoppen. Maar ik weet niet of we met het verbreken van de banden met de industrie snel tot een oplossing komen.' Student Pinxteren is stellig: 'We moeten inzien

dat fossiele bedrijven alleen maar winst willen maken en niet van plan zijn om te veranderen. De crisis is nu. Drie tot vier graden opwarming is desastreus. Als de universiteit blijft samenwerken met de aanjagers van deze crisis, is ze medeplichtig aan de vernietiging van het leven.' Als laatste krijgt het college van bestuur het woord. Bijl: 'Wat wij gaan doen is zo snel mogelijk met nieuw beleid komen, in samenspraak met de medezeggenschap. Daar komen we op terug.' Ottow: 'We hebben veel om over na te denken. Om het pad te bepalen moeten we luisteren naar experts, naar jullie allemaal.'

Nog geen compleet beeld

De universiteit publiceerde vorige maand een lijstje van samenwerkingen met de fossiele industrie, maar of dat een volledig beeld oplevert moet nog blijken. Een Woo-verzoek dat actiegroep Mapping Fossil Ties eerder dit jaar indiende is nog in behandeling door de universiteit. In dat verzoek wordt niet alleen gevraagd naar alle onderzoeksfinanciering, maar naar alle financiële banden, plus nevenfuncties en advieswerkzaamheden die onderzoekers uitvoeren voor de fossiele industrie. Dat verzoek is zo groot dat de universiteit hulp heeft ingeroepen van een extern bureau om de stukken te verwerken. Mapping Fossil Ties laat weten te hopen binnen enkele weken de eerste stukken te ontvangen.

De verlokkelijke magie van een verboden bureaulade

Bureaulades zijn uitstekende repositories voor krachtige, magische voorwerpen. Dat veronderstel ik als een bekend feit, al moet ik een slag om de arm houden of dit voor alle genders geldt. Mijn eigen, toegegeven bescheiden, empirisch onderzoek naar de magie van bureaulades en hun uitwerking op de onverhoedse opentrekker ervan lijkt uit te wijzen dat het vooral mijn eigen geslacht is dat zich hiervoor gevoelig toont, maar n=3 en wellicht ben ik het slachtoffer van mijn eigen vooroordelen.

Maar goed, als het kwantitatief spaak loopt, dan gaan we over naar kwalitatief onderzoek, *the last refuge of the scoundrel*, althans in de geesteswetenschappelijke hoek (elders vind je ze ook en wellicht vooral bij de kwantitatieven). Bureaulades bevatten voorwerpen van krachtige magie, maar alleen in het geval dat het niet om de eigen bureaulade gaat. Die bevat slechts lege notitieboekjes, lege pennen, een Victorinox-zakmes, een Koreaanse stempel, inktpatronen en een assortiment aan computerkabeltjes met verouderde aansluitingen. Andermans bureaulades daarentegen, en zeker die van een eerdere generatie, zijn een ander verhaal.

Daar kom je namelijk magische voorwerpen tegen als vergulde opwindhorloges in het oorspronkelijke doosje met fluwelen inleg, ooit gegeven door een lang geleden overleden maar niet vergeten vader of moeder ter gelegenheid van een eindexamen of afstuderen. Een in Lapland vervaardigde jachtdolk met leren schede en een in verrassend fleurige kleuren met de hand omwikkelde heft. Zoek goed door en er is wellicht nog een luchtdrukpistool met gepluimde pijltjes te vinden, een in onbruik geraakte portefeuille, oude agendavullingen met hier en daar een doorgestreept adres (verhuisd? dood? kwijtgeraakt?), een foto van een vriendelijke onbekende of juist van een bekende maar ongekend jong. Het zijn een soort vriendelijke gruzelementen, voorwerpen die door langdurige nabijheid een stukje van de ziel van de eigenaar in zich hebben opgenomen. Zulke horloges, zo'n dolk, zo'n leren portefeuille hebben van jongs af aan een onweerstaanbare aantrekkingskracht op mij uitgeoefend. Niet slechts om het voorwerp zelf, maar omdat ik er zeker van was dat deze voorwerpen uit toverachtige verhalen stamden, verhalen van

voorbije tijden en verloren gebieden, van tijden die niet meer weerom komen, van een onbegrensd scala aan avontuurlijke mogelijkheden. Vroeger moest ik op mijn kousenvoeten naar deze gedroomde inhoud sluipen, om me er in een gestolen moment aan deze deur naar andere mogelijkheden te vergapen, tegenwoordig loop ik er zo naartoe en kan ik op mijn gemak de lade opentrekken en doorzoeken. Maar meestal ben ik nu op zoek naar iets specifiek en prozaïsch - een afschrift, een adres, een pasje, een sleutel, en nooit de dolk of het luchtdrukpistool. De bureaulade is die van mijn vader. Het vervelende aan ouder worden is dat je dat wellicht in alle eenzaamheid doet, maar nooit alleen. Jij wordt ouder, je ouders nog ouder. Mijn knieën kraken nu, die van mijn vader bijna dertig jaar harder. Rollen veranderen, sommige elementen blijven altijd hetzelfde, tot horendol aan toe hetzelfde, andere verwisselen van plaats. Je jeugd lijkt onbereikbaar als jij nu de zaken voor je ouders regelt die zij voor jou plachten te regelen - je jeugd is weg en komt niet meer terug. Tot je die lade opentrekt en één moment lang weer die betovering en verwondering en verlangen naar het onbekende voelt, het verboden verlokkelijke van een exotische dolk of een luchtdrukpistool met gepluimde pijltjes, veilig bewaard door de hoeder van de magische voorwerpen in de bureaula, wiens ziel ze bevatten.

Remco Breuker is hoogleraar Koreastudies

Hem kennen we nu wel

Op het symposium 'Does Science Need Heroes?' debatteren experts over de rol van prijzen in de wetenschap. 'Het is tijd om het perspectief te verbreden. Voor Einstein is al genoeg aandacht.'

DOOR VINCENT BONGERS EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

We zouden ten prooi zijn gevallen aan extreem wokisme. Dat is niet zo', zei Boerhaave-conservator Ad Maas in juni in *Mare* over het besluit van het museum om een vitrine, met daarin een collectie objecten die betrekking hebben op Nederlandse Nobelprijswinnaars, tijdelijk op te slaan in het depot. 'We kijken alleen verder dan oude witte mannen en individuele prestaties.' Hoewel Maas, die tevens bijzonder hoogleraar museale aspecten van de natuurwetenschappen is, beloofde dat de objecten in een 'bepaalde vorm terugkeren' in het museum, was het besluit van het museum koren op de molen van voornamelijk rechte critici. Op sociale media kreeg Boerhaave de volle laag en de Nobelprijscollectie-kwestie schopte het zelfs tot de Tweede Kamer. 'Nog meer woke, nog meer racisme', constateerde pvv-Kamerlid Martin Bosma tijdens een debat over de kunstsector. 'In museum Boerhaave moeten beelden van Nederlandse Nobelprijswinnaars weg. Witte mannen hoeven niet langer op een voetstuk, aldus de conservator.' Het museumbestuur schrok zo van de ophef en reageerde met een statement: 'Uiteraard komen de Nobelprijswinnaars terug (...) Het museum wil de winnaars beter tot hun recht laten komen door hen te verweven in de vaste presentatie, waar meer context en informatie mogelijk is.' Op 29 en 30 september organiseert Boerhaave het symposium 'Does Science Need Heroes?' over de wetenschapper als held en het belang van prijzen voor onderzoek. Ook is er aandacht voor hoe je een tentoonstelling over legendarische wetenschappers kunt vormgeven.

'De kritiek op Boerhaave is belachelijk', zegt Olov Amelin, voormalig directeur van het Nobelprijsmuseum in Stockholm, en een van de sprekers op het congres. 'Natuurlijk moet elk museum zelf weten hoe ze het aanpakken. Toen wij begonnen met het ontwikkelen van de eerste expositie van het Nobelprijsmuseum in 2001 was één ding zeker: het moest geen *hall of fame* worden; niet slechts een eregalerij van winnaars. We zochten naar wat hen allemaal bindt, en dat was creativiteit. Rond dat thema hebben we toen een tentoonstelling ontwikkeld. Ik ben het er volledig mee eens dat Boerhaave de winnaars in een breder perspectief wil plaatsen.' 'Musea zijn een spiegel van de maatschappij, zij reageren op wat daar gebeurt', zegt Gijs van der Ham, oud-curator van het Rijksmuseum in Amsterdam die ook een lezing geeft op het symposium. 'Doen ze dat niet, dan verliezen ze het contact met de samenleving en dat is het laatste wat je wilt.' Mensen hebben behoefte aan rolmodellen, aldus Van der Ham. 'De manier waarop de maatschappij verandert heeft zijn weerslag op hoe er met helden wordt omgegaan en wie zo'n status krijgt. De rol van vrouwen wordt nu veel meer erkend en herkend dan voorheen. In musea zie je dat terug: vaste opstellingen worden aangepast en er worden tentoonstellingen gemaakt met een andere blik.' 'Je moet niet alleen de nadruk leggen op laureaten', vindt Nils Hansson, die in het Universitair Ziekenhuis Düsseldorf leiding geeft aan het zogeheten Prize Studies Team (zie kader) en ook spreekt op 'Does Science Need Heroes?'. 'Musea vertellen vaak alleen het verhaal van winnaars. Voor Einstein en Fleming is al genoeg aandacht, het is tijd om het perspectief te verbreden. Wat mij betreft is het niet de rol van een museum om wetenschappers op een voetstuk te plaatsen.'

Desondanks vindt hij prijzen wel heel belangrijk. 'In de wetenschapscommunicatie is er niets zo sexy als een prijs voor een onderzoeker. Als een van mijn collega's iets publiceert in *Nature* dan applaudisseren wij en zeggen: "Heel belangrijk! Wat knap!" De mensen in de straten van Leiden interesseert het echter niets. Zij weten het niet eens. Maar Nobelprijswinnaars zijn een soort helden. Zij worden rolmodellen die bijvoorbeeld kinderen kunnen enthousiasmeren voor de wetenschap. Er zijn mensen die het heel stom vinden om een award aan wetenschappers te geven. Ik ben het daar niet mee eens.' Ook Amelin ziet het belang van uitblinkers. 'Ik loop hard, en kijk ook graag naar hardlooptoppers. Ik word door hen geïnspireerd, ook al weet ik dat ik nooit zo hard zou kunnen rennen als zij. Nobelprijswinnaars beschouw ik op dezelfde manier.' Volgens Van der Ham is het van belang om verder te kijken dan alleen naar het individu. 'Denk aan Johan Cruyff: die wordt vereerd als een uitzonderlijk voetballer, maar hij had het nooit zonder zijn teams kunnen waarmaken. Als je doet alsof die niet bestonden, sla je de plank mis. Dat geldt voor de wetenschap net zo goed, waar teamwork steeds belangrijker is geworden. Dan is ook de behoefte gegroeid om een team te vereren in plaats van een individu. Sommige Nobelprijzen gaan naar meerdere personen. Dat is belangrijk: zo je erken je dat iemand onderdeel is van een team in plaats van een solist die alles in zijn eentje heeft waargemaakt.'

Does Science need Heroes? (Nobel) Prizes in the sciences in past and present, symposium, Rijksmuseum Boerhaave, 29 en 30 september, inschrijven via rijksmuseumboerhaave.nl

Zonder prostaat geen prijs

Prijzen zijn belangrijk, zegt Nils Hansson. Maar dat betekent niet dat er geen problematische kanten aan zitten. 'Ik doe ook onderzoek naar hooggekwalificeerde "losers". Blijvante wetenschappers die nauwelijks erkenning kregen tijdens hun carrière. Binnenkort verschijnt mijn boek *Wie man keinen Nobelpreis gewinnt*, over tientallen grote wetenschappelijke doorbraken die niet in de prijzen vielen. 'Sommige wetenschappers waren te visionair om te winnen. De chirurg Themistocles Gluck bijvoorbeeld. Vrijwel niemand kent zijn naam nog, maar hij is een van de eerste artsen die eind negentiende eeuw kunstmatige gewrichten implanteerde. Het zou echter nog meer dan vijftig jaar duren voordat hij zou worden gezien als een pionier.' Hanssons zogeheten Prize Studies Team doet ook onderzoek naar het zogeheten *Gender Award Gap*. 'Er zijn veel meer mannen dan vrouwen genomineerd voor de Nobelprijs, en dat geldt ook voor veel andere prijzen.'

Een hoofdstuk in zijn boek heet daarom 'Kein Preis ohne Prostata'. 'Als vrouwen prijzen krijgen, dan zijn het meestal de minder prestigieuze awards. Om daar wat aan te doen, kun je bijvoorbeeld de reglementen aanpassen. Soms staat er dat je om mee te dingen naar een prijs maximaal 35 jaar mag zijn. Vrouwen zijn dan in het nadeel omdat ze kinderen krijgen en veel zorgtaken op zich nemen. Je kunt bijvoorbeeld ook naar de "academische leeftijd" kijken. Ook het diverser maken van jury's helpt. 'Bij de samenstelling wordt daar al veel vaker op gelet, ook bij de Nobelprijscómités. Speciale prijzen instellen voor vrouwen, vind ik niets. Het is dan net alsof je naast de grote dinertafel waar de volwassenen eten nog een kindertafeltje neerzet.'

'Geen enkele vraag over werkdruk is beantwoord'

De universiteitsraad vindt dat het college van bestuur veel te weinig doet om de werkdruk aan te pakken. 'We zijn pleisters aan het plakken.'

DOOR VINCENT BONGERS

De universiteitsraad is ontevreden over de aanpak van de hoge werkdruk, bleek maandag tijdens de vergadering. Extra ergenis is de gebrekkige informatievoorziening vanuit het bestuur. 'Tijdens de commissievergadering konden we niet met ambtenaren spreken over concrete oplossingen', zei Ella Picavet van studentenpartij DSP en voorzitter van de commissie personeel, studentenzaken & internationalisering. 'Er was onvoldoende informatie om tot een gedege oordeel te komen over de stand van zaken rond werkdrukvermindering. Terwijl de werkdruk belachelijk hoog is en snel omlaag moet.' 'Het was een vreemd gesprek', vulde Mark Dechesne van personeelspartij LAG aan. 'Geen enkele vraag is beantwoord door de ambtenaren. Er werd ook geen enkele poging gedaan om concreet te zijn over werkdrukvermindering. Als je hier serieus mee bezig bent als college, dan is raadvragen beantwoorden toch het minste wat je kunt doen.'

'Ik heb niet het idee dat er fundamentele oplossingen worden bedacht', oordeelde Patrick Klaassen van personeelspartij Universitair Belang. 'We zijn veel pleisters aan het plakken en schuiven problemen voor ons uit in plaats van ze op te lossen.'

Er zijn workshops, gesprekken en trainingen over werkdrukverlaging, aldus Klaassen. 'Dat soort initiatieven is juist werkdrukverhogend, want dat komt bovenop het werk dat mensen nu al doen.' 'Structurele oplossingen blijven uit', stelde ook Jeppe Bandringa van studentenpartij LVS. 'Dat moet veranderen.'

Timothy de Zeeuw van personeelspartij LAG vond dat het bij het college ontbreekt aan visie over welk beleid nu werkdrukverlaging is. 'Terwijl we over dit onderwerp toch al heel lang spreken en het iets is waar medewerkers veel last van hebben. Er moeten keuzes worden gemaakt. Wat gaan we nu daadwerkelijk doen?'

Volgens Klaassen kan de universiteit de werkdruk alleen fundamenteel verlagen door bepaalde dingen gewoon niet meer te doen. 'Of we moeten meer mensen aannemen.'

'Vrij veel zaken worden door het college gezien als werkdrukverlaging', zei Max van Haastrecht van personeelspartij PhDoc. 'Terwijl die niet perse dat als doel hebben. Ook landelijk beleid als Erkennen en Waarderen werd bijvoorbeeld genoemd. We moeten scherp zijn op wat er allemaal als werkdrukverlaging wordt aangemerkt.'

De raad heeft het voor elkaar gekregen dat de aanpak een van de speerpunten is in het nieuwe universitaire strategisch plan, merkte Bas Knapp van studentenpartij LSP op. 'We willen ook in stukken als de begroting zien wat het college doet om de werkdruk te verlagen.'

De universiteit stopt heel veel tijd in het bedenken van een strategie, aldus Knapp. 'Hartstikke mooi, maar dat heeft geen zin als daar geen keuzes aan zijn verbonden. Het college legt ons geen keuzes voor waar we vervolgens over kunnen oordelen.'

De Zeeuw vond dat er ook meer druk op het ministerie van Onderwijs moeten worden gezet. 'We krijgen al decennia te weinig geld en daar plukken we nu de rotte vruchten van.' Universiteitskoepel UNI moet volgens hem meer doen om de financiering op te krikken.

'Misschien moeten we als sector een keer echt een streep zetten, maar we blijven ons gedragen als het braafste jongetje in de klas. Dat houdt toch een keer op.'

Zonder laatste stap is retractiebeleid ‘totaal overbodig’

Het college van bestuur heeft beleid opgesteld voor het intrekken van artikelen die de wetenschappelijke integriteit schenden. De aanleiding is de affaire rond de wetenschapsfraude van psycholoog Lorenza Colzato.

DOOR VINCENT BONGERS

In november 2022 publiceerde de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) een onderzoek waaruit bleek dat voormalig Leidse psycholoog Lorenza Colzato in ten minste vijftien publicaties fraude heeft gepleegd. In 2019 kwam al aan het licht dat ze in twee andere artikelen had gefraudeerd.

Het college van bestuur nam contact op met de uitgeverijen die de artikelen hadden gepubliceerd met het verzoek deze in te trekken. Dat proces verliep zo traag dat het college besloot zelf zeven sjoemelpublicaties waarover geen twijfel bestond alvast te openbaren 'in het belang van een schone wetenschap'.

Tijdens de affaire bleek dat de universiteit en het Leids Universitair Medisch Centrum nog geen richtlijn voor het intrekken van publicaties hadden. Die is nu opgesteld en werd maandag in de universiteitsraad besproken.

De richtlijn is bedoeld om 'de besluitvorming tot en communicatie rond retractieverzoeken te ondersteunen en geeft aan welke stappen binnen de eigen instelling kunnen worden gezet'. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee vormen van terugtrekking. Wanneer er sprake is van schending van de wetenschappelijke integriteit blijft de oorspronkelijke publicatie ongewijzigd en opvraagbaar. Het artikel zal 'worden voorafgegaan door een intrekkingboodschap'.

'Wanneer een publicatie lasterlijk is, inbreuk doet op de wettelijke rechten van anderen, onderwerp is van een gerechtelijk bevel, of een ernstig gezondheidsrisico kan vormen, kan het nodig zijn om deze helemaal te laten verwijderen.'

Als het college besluit een publicatie in te laten trekken of te verwijderen, wordt de beklagde geïnformeerd en de uitgever krijgt het verzoek om de publicatie in te trekken. Ook eventuele co-auteurs worden geïnformeerd.

Het verzoek tot intrekken komt op de website van de universiteit en het LUMC te staan. 'De volledige titel van het artikel en de naam van het tijdschrift worden vermeld. Ook wordt er een link naar het artikel geplaatst, met daarbij een korte beschrijving van de grondslag waarop het verzoek tot de intrekking is gebaseerd.'

Co-auteurs worden niet rechtstreeks genoemd, maar zijn eventueel wel te achterhalen als lezers doorklikken. De universiteit beroept zich 'hierbij op algemeen belang; het is zaak om andere onderzoekers, maar ook het algemene publiek op te hoogte te stellen van dit besluit in het belang van transparante en eerlijke berichtgeving, wetenschappelijke integriteit, en eventuele verdere fouten'.

Bovendien bevelen auteurs zich in het publieke domein door hun publicaties, aldus de richtlijn. 'Als zij met meer auteurs op één publicatie verschijnen, aanvaarden zij daarvoor ook een eigen verantwoordelijkheid.' Wanneer de publicatie na zes maanden nog niet is ingetrokken, wordt de uitgever of hoofdredacteur schriftelijk een herinnering gestuurd.

De universiteitsraad heeft de nodige kritiek. 'Het is heel goed dat de universiteit een richtlijn heeft opgesteld', zei Victor van der Horst van studentenpartij PBMS. 'In de praktijk zie je dat het soms lastig is om uitgeverijen zover te krijgen artikelen daadwerkelijk terug te trekken. Het college moet duidelijk zijn: wat gebeurt er als een uitgever blijft weigeren een artikel in te trekken? Zo'n richtlijn is totaal overbodig en nutteloos als je niet over die laatste stap nadenkt.' De raad wil ook graag meer weten over de verantwoordelijkheden van het LUMC-bestuur en het college rond het nemen van een besluit. Wie doet wat als er bijvoorbeeld sprake is van een dubbele aanstelling van een auteur of van meerdere auteurs van verschillende instanties? Ook is volgens de raad nog onduidelijkheid wanneer de auteurs en medeauteurs op de hoogte worden gesteld van een verzoek tot retractie. Verder wil de raad nog weten of er een beroepsprocedure kan worden opgenomen in de richtlijn. Op 9 oktober spreekt de raad er met het college over.

Na een noodkreet van een TikTokker besloot jeugdboekenschrijfster Francine Oomen haar succesvolle survivalreeks *Hoe overleef ik?* uit te breiden voor verwarde twintigers. 'Er is niks mis met deze generatie, maar met de maatschappij.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO GERLINDE DE GEUS

Het ligt niet aan jullie

Ook Bo, boegbeeld van de HOI-generatie, leed aan prestatiedruk

Fan van (bina) het eerste uur Bo Lamsma (26) is een van de inspiratiebronnen voor het nieuwste boek van Francine Oomen. Toen de auteur haar lezers opriep met haar in gesprek te gaan, besloot ze te mailen. Uit meer dan vierduizend inzendingen werd ze gekozen.

'Dat had ik natuurlijk nooit verwacht. Ze zei dat ik een soort boegbeeld was van de HOI-generatie (Hoe overleef ik-generatie, red.). Ik heb van studie gewisseld, heb twee jaar een baan gehad waarvan ik niet wist of ik daarin verder wilde en ik woon op mezelf, wat af en toe best lastig is. Iedereen heeft verwachtingen van je, je moet altijd maar groeien. We leven in een maatschappij vol prestatiedruk.'

Het gesprek resulteerde in een aflevering van de *Hoe overleef ik*-podcast: over het najagen van dromen en doen wat bij je past.

Lamsma is fan vanaf het begin. 'Nou ja, in 1998, toen het eerste deel verscheen, was ik twee. Maar vanaf het moment dat ik kon lezen heb ik alle boeken opgepakt. Als er een nieuwe uitkwam, kreeg ik dat van mijn oma. Met haar naar de boekwinkel gaan was altijd een speciaal moment.'

De nieuwste had ze in een dag uit. 'Meteen in het eerste hoofdstuk gebeurt er iets wat ik niet zag aankomen, heel heftig. Nee, ik ga niet zeggen wat, dat is een spoiler. Francine weet heel goed te vangen waarmee mijn generatie mee worstelt.'

Het lezen voelde als thuiskomen, zegt ze. 'Het boek begint met een mail. In haar vorige boeken werd ook veel gemaaild en ge-msn't.' En ook de survivaltips zijn wederom nuttig. 'Maar de tip die eigenlijk in elk boek voorkomt, is: praat met anderen over wat je dwarszit en krop het niet op.' Volgens Lamsma is het boek leuk voor 'iedereen die net klaar is met studeren'. In haar eigen BookTok-video's @Boleestenschrijf, waarmee ze jongeren aan het lezen probeert te krijgen, raadt ze de nieuwe Oomen dan ook van harte aan. 'Francine beleeft een revival, ze heeft ook al aangekondigd dat er een vervolg komt.'

daarom ook een van de personages in het boek.'

In reactie op de video deed Oomen een oproep aan alle jongvolwassenen om met haar in gesprek te gaan. 'Op de eerste dag kreeg ik al 450 mails. Het ene verhaal was nog aangrijpender dan het andere, er kwamen hele levensverhalen langs. Ik ben er maanden mee bezig geweest om alles te lezen.'

De gesprekken die daaruit voortkwamen resulteerden niet alleen in de podcast *Hoe overleef ik...*, maar gaf ook veel inspiratie voor het boek. 'Ik heb best veel inzicht gekregen in wat er speelt.' En dat is nogal wat, vindt Oomen. 'Er is een enorm gebrek aan connectie, aan verbinding tussen de mensen onderling. Dat geldt niet alleen voor deze generatie, maar die heeft er wel heel veel last van. Ze verbinden zich veel via schermen en sociale media. In de coronacrisis is dat verergerd. Maar dat is een heel oppervlakkige manier die niet voert maar zuigt. Het zorgt ervoor dat mensen zich enorm met elkaar vergelijken. Anderen doen het altijd beter dan jij. Dat draagt echt niet bij aan je eigenwaarde.'

Het kapitalistische systeem verergerd dat volgens haar. 'De kerk was erop uit om ons dom en bang te houden, het kapitalisme doet dat ook. We krijgen aangepraat dat geluk niet in onszelf zit maar in een merk, een scherm, materie, een nieuw dieet. Daardoor zijn we bevestiging en geluk buiten onszelf gaan zoeken.'

Het onderwijs kan het tij helpen keren, aldus de schrijfster. 'Ik pleit voor een basissvak dat gaat over wie we zijn, hoe we omgaan met emoties en met elkaar. Een vak over zelfkennis en zelfzorg, want dat is er flink uitgeprogrammeerd. Hoe je bent opgevoed, wat je ouders en grootouders hebben meegemaakt, heeft direct invloed op jou. We praten nog steeds niet met elkaar waar we over zouden moeten praten, al was dat vroeger nog veel erger. Problemen werden verborgen gehouden, je moest de vuile was niet buitenhangen. Tal van ouders en grootouders zijn seksueel misbruikt, maar daar werd niet over gesproken. Moeders die kinderen verloren kregen geen tijd om te rouwen. We hebben niet geleerd om te spreken over gevoelens.'

Toch gaan de twintigers van nu veel makkelijker naar de psycholoog dan vroeger. Is dat winst? 'De ggz is failliet en functioneert niet meer. Als je naar de huisarts gaat omdat je depressief bent, vraagt de arts aan je of het in de familie zit, in plaats van waar het door zou kunnen komen. Vervolgens schrijven ze slaappillen, antidepressiva en angst- en paniekremmers voor. Dat is echt een epidemie. Er wordt niets gedaan aan de oorzaak van het probleem.'

Grote winnaar is de farmaceutische industrie, betoogt Oomen. 'Het is de machtigste en meest winstgevende industrie van de hele wereld. Maffia is het. Er is niks mis met deze generatie, er is iets mis met deze maatschappij.'

Wie vanaf eind jaren negentig op de basisschool of in de brugklas zat, móet haar boeken kennen: de *Hoe overleef ik*-reeks van schrijfster Francine Oomen. De eerste verscheen in 1998, waarna er nog veertien volgden. Ze draaien om de levens van Rosa en beste vrienden Esther en Jonas: de eerste stappen op de middelbare school, hoe het is om een datende moeder te hebben en wat er komt kijken bij de eerste zoen en het eerste gebroken hart. Kortom: hoe je moet overleven in de puberteit, mét survivaltips.

Nu is daar een zestiende titel aan toegevoegd – *Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?* – speciaal voor de twintigers en dertigers van nu die met haar boeken zijn opgegroeid. De volwassen personages hebben hun puberworstelingen ingeruild voor zorgen om torenhoge studieschulden en de toekomst van de aarde, toekomst-dromen die uit elkaar zijn gespat en de drang om zichzelf steeds met anderen te vergelijken.

Aan populariteit blijkt Oomen niet te hebben ingeleverd: de eerste oplage van 25.000 exemplaren was in één dag uitverkocht en het boek staat op nummer 1 in de bestseller top 60. Vrijdag komt ze naar boekhandel Kooyker in Leiden voor een meet & greet met lezers. Dat dit boek er kwam, is te danken aan TikTokker Jurriaan, zegt Oomen. In een video die viral ging, vroeg hij zich af waar Francine toch was gebleven, terwijl zijn generatie haar juist zo hard nodig had. Oomen, die zelf geen TikTok heeft, kwam de oproep via via onder ogen. 'Als hij niet die opwelling had gehad, dan was dit boek er mogelijk niet geweest. Daar ben ik hem heel dankbaar voor. Hij is

Beveiliging bij Rechten veroorzaakt vertraging

Bij de Rechtenfaculteit zijn extra beveiligingsmaatregelen genomen. Medewerkers en studenten moeten bij de ingang hun IJ-card tonen. De universiteit wil niet zeggen waarom de beveiliging is aangescherpt.

DOOR VINCENT BONGERS

'Er staat een beveiliging bij de ingang van het gebouw en dat zorgt voor opstoppingen en verwarring', zei Rachel Gooijer van studentenpartij ons maandag tijdens faculteitsraadvergadering over de toegangscontroles bij het Kamerlingh Onnes Gebouw. De studentenfracties in de raad wilden graag van het bestuur weten waarom de controles er zijn.

'Het is goed om het over de achterliggende redenen voor deze maatregelen te hebben', reageerde personeelsraadslid Lara Hartman-Ohnesorge. Personeelsraadslid Gelin Molier maande vervolgens tot voorzichtigheid met het geven van openbare informatie. 'Als het bestuur al informatie kan en wil delen natuurlijk. Het is altijd een afweging tussen transparantie en veiligheid.'

Interimdecaan Suzan Stoter had begrip voor de vraag. 'Het is geheimzinnig zo, ik snap dat studenten denken: "Ik kom te laat door deze opstopping, en ik weet niet waarom dit nodig is." Context is belangrijk, weet ik uit ervaring.'

De raad en het bestuur besloten vervolgens de veiligheidssituatie achter gesloten deuren te bespreken.

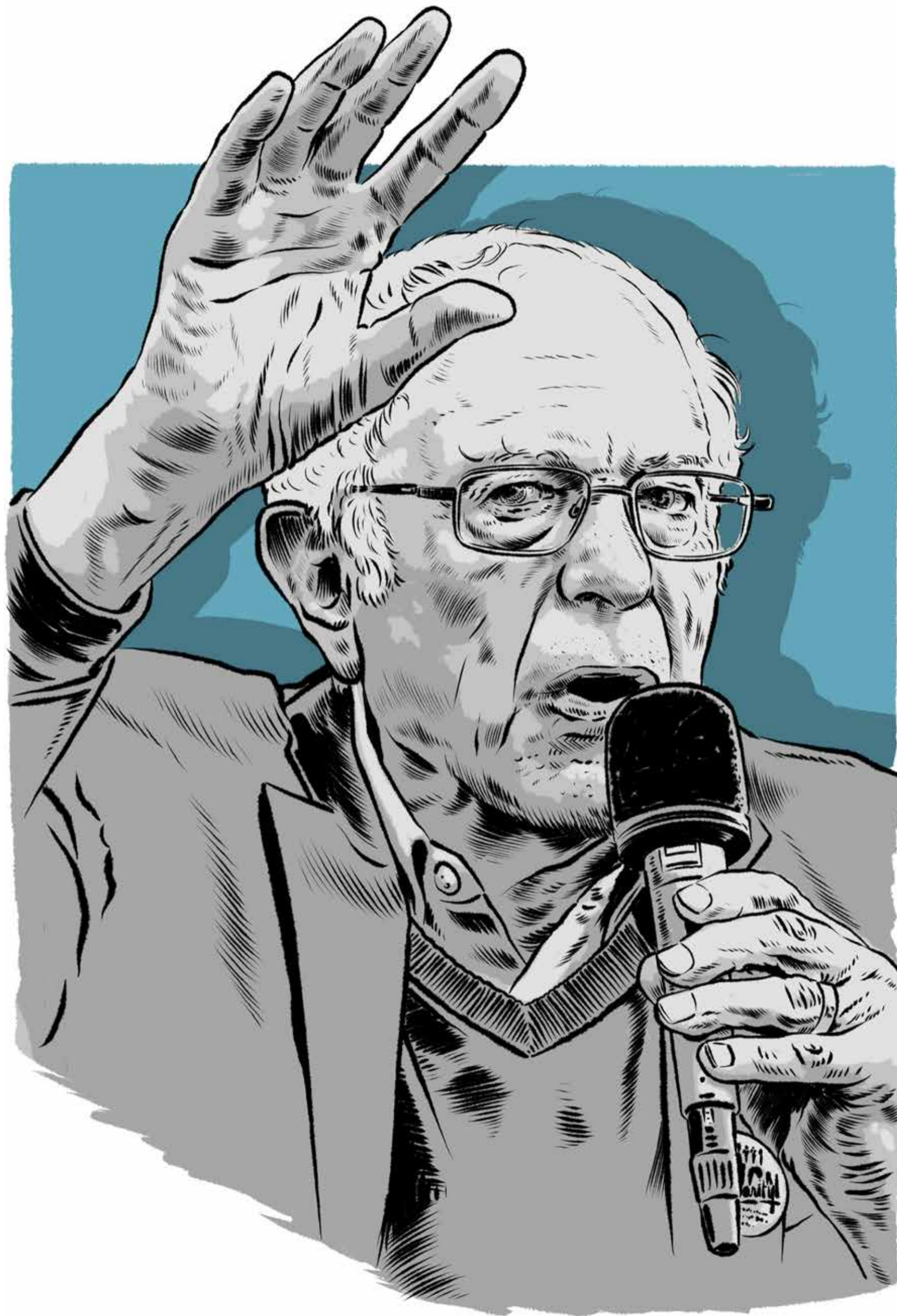
Tijdens een korte schorsing gaf Stoter enige uitleg. 'Er zijn geen concrete aanwijzingen dat de veiligheid in het geding is', vertelde ze. 'Ook is er geen sprake van een specifieke dreiging. We hebben van de daarvoor bevoegde instanties het advies gekregen het zekere voor het onzekere te nemen. We willen de veiligheid van de docenten waarborgen. Dit is een makkelijke check om even te kijken of een persoon in het gebouw werkt of studeert. Bezoekers zijn uiteraard ook welkom, maar moeten zich melden bij de receptie.'

Universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke wil niet al te veel kwijt over de situatie.

'Ik kan niet ingaan op een specifieke casus, dat is altijd zo als het om veiligheid gaat. Soms krijgen we signalen waardoor er wordt besloten de beveiliging uit te breiden.'

Op de vraag wat die signalen in dit geval zijn, wil Van Overbeeke niet ingaan. 'Ik kan er niets over zeggen, maar er zijn goede redenen voor de maatregelen. Op basis van een risicoanalyse kunnen we extra beveiligingsmaatregelen treffen, dat is altijd maatwerk.' Wel benadrukt ze desgevraagd dat het 'besluit niets te maken heeft met angst voor bezettingen van universiteitsgebouwen of protestacties'.

Volgens de woordvoerder is het algemene veiligheidsbeleid van de universiteit niet aangescherpt. Andere faculteiten hebben geen extra maatregelen genomen.

Als eerstejaars ontketende hij een felle discussie over vrije seks middels een feministisch manifest

Hoe ouder hij wordt, hoe bozer Bernie is

De Amerikaanse senator Bernie Sanders gaat in gesprek met studenten in de Leidse Stadsgehoorzaal.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN
ILLUSTRATIE MICHEL WALRAVE

De Amerikaanse senator Bernie Sanders is onsterfelijk populair bij jongere kiezers. Of nee, niet alleen kiezers: ook buiten de Verenigde Staten raakt hij op 82-jarige leeftijd een snaar bij jongeren zoals maar weinig politici lukt. De 800 kaarten voor het evenement in de Stadsgehoorzaal, waar hij op 11 oktober met studenten in gesprek gaat, waren binnen een paar minuten uitverkocht. Net als het evenement in debatcentrum De Balie in Amsterdam op 9 oktober. Hij gaat ook nog langs bij het congres van GroenLinks-pvda in Utrecht om met Frans Timmermans in gesprek te gaan over 'alternatieven voor kapitalisme', thema's uit Sanders' boek *Het is oké om boos te zijn op het kapitalisme*, dat begin oktober in het Nederlands verschijnt. Sanders werd beroemd als een linkse underdog bij de Amerikaanse verkiezingen. Daarnaast bleek hij meme-geniek: zijn foto met dikke, handgebreide wanten tijdens de inauguratie van president Joe Biden werd tot zijn eigen verbazing plotsklaps een wereldberoemde internetgrap. 'Daar was ik opeens met mijn handschoenen op de maan, bij het Laatste Avondmaal, bij Forrest Gump, naast Spiderman en boven op wolvenkrabbers', schrijft hij in *Het is oké om boos te zijn op het kapitalisme*. De merchandise leverde volgens hem twee miljoen dollar op, dat naar goede doelen is gegaan. 'Maar na de inauguratie van Joe Biden, had ik meer aan mijn hoofd dan *mittens and memes*', schrijft hij. De zelfbenoemde democratische socialist is een buitenstaander in de Amerikaanse politiek, de langstzittende onafhankelijke politicus, die een stevige achterban verza-

Het gezin Sanders leefde van paycheck to paycheck

Bernie Sanders' (1941) socialistische denkbeelden heeft hij te danken aan zijn opvoeding. Hij groeide op in een klein appartementje in New York, waar hij de slaapkamer deelde met zijn oudere broer Larry (die later politicus werd voor de Green Party in het Verenigd Koninkrijk).

Sanders' vader was een Pools-Joodse immigrant die als 17-jarige naar de Verenigde Staten kwam, waar hij ververkoper werd. Sanders' moeder, Dorothy, kwam uit New York. Het gezin leefde *paycheck to paycheck*. Volgens Larry Sanders hadden ze geen tekort aan eten en kleding, maar aankopen als 'gordijnen en een vloerkleed' konden ze niet betalen.

Beide ouders overleden tijdens Bernie Sanders' studententijd: zijn moeder in 1960 en zijn vader twee jaar later. Veel van Sanders' familieleden in Polen kwamen om het leven tijdens de Holocaust. Hoewel hij zegt niet zeer religieus te zijn, heeft zijn Joodse afkomst hem geleerd 'waar politiek om draait', vertelde hij in een interview in 2015.

'Een man genaamd Adolf Hitler won verkiezingen in 1932. En als gevolg van die verkiezingen stierven 50 miljoen mensen in de Tweede Wereldoorlog, onder wie 6 miljoen Joden. Dus wat ik als jong kind leerde was dat politiek wel degelijk heel erg belangrijk is.'

melde met ideeën die in de Verenigde Staten als radicaal links gelden, zoals een fatsoenlijk minimumloon en betaalbare zorg. In zijn boek fileert hij stukje bij beetje de Amerikaanse *rat race* die volgens hem klassenongelijkheid in stand houdt door de uitzinnig rijken te faciliteren: 'Don't hate Musk, hate the system that made Musk possible.'

'Het überkapitalistische systeem dat de Verenigde Staten de laatste jaren in zijn macht houdt, aangewakkerd door ongecontroleerde hebzucht en minachting voor menselijk fatsoen, is niet alleen onrechtvaardig. Het is ronduit immoreel.'

Sanders gooit al decennia knuppels in hoenderhokken, al praat hij niet graag over zijn verleden. Hij houdt niet van die focus op het 'verhaal' van politici. 'Media kijken te veel naar politiek als een soap', verzuchtte hij in 2015 tegen het tijdschrift *Time*.

Zijn studententijd brengt hij dan ook niet vaak uit zichzelf ter sprake. Zoals toen er foto's opdoeken van een jonge Sanders in 1963, vastgeketend aan andere demonstranten tijdens een protest in Chicago tegen rassenscheiding op scholen. Sanders werd destijds gearresteerd en moest 25 dollar boete betalen, omgerekend 236 euro nu. Stelt niks voor, zei hij decennia later luchtig tegen *Time*. 'Jij kan ook nu naar buiten lopen en gearresteerd worden. Het is niet moeilijk, als je maar wilt.'

Hij was academisch gezien een middelmatige student, ondanks vele uren in de bibliotheek waar hij over geschiedenis, psychologie, politiek en Marx las.

In 1962 haalde Sanders al tweedeaars al de nationale media met de eerste *sit-in* op de Universiteit van Chicago. Hoewel segregatie niet meer zo bestaan, ontdekte het universiteitsblad *Chicago Maroon* dat het toch gebeurde: als zwarte studenten zich wilden inschrijven voor woonruimte, verdwenen die kamers mysterieus van de markt om later weer op te duiken. Toen het universiteitsbestuur toegaf sommige gebouwen inderdaad 'wit' te houden, marcheerden 32 studenten onder leiding van Sanders naar de kamer van de rector. Ze bleven wekenlang voor de deur zitten.

Als reactie stelde de universiteit een onderzoek in naar racisme in studentenhuizen van de universiteit – en verbod tegelijkertijd alle toekomstige *sit-ins*. Na meer protesten schafte het bestuur in 1963 de segregatie in studentenhuizen af.

In hetzelfde universiteitsblad *Maroon* ontketende Sanders overigens als eerstejaars al een felle discussie over vrije seks middels een manifest tegen de strenge regels voor vrouwelijke studenten, die niet buiten de campus mochten wonen en niet zomaar bezoekers van het andere geslacht mochten ontvangen.

'Volgens mij zijn universitaire bestuurders net zo gekwalificeerd om regels op te stellen over seks als om gebroken botten te genezen. Je kan die acties het beste omschrijven met een oud gezegde; dat hun onwetendheid alleen is geëvenaard door hun vooringenomenheid. Als zij niet van seks houden, of vinden dat het "vies", "kwaadaardig" of "zondig" is, dan is dat hun pech. Het is wel ongelofelijk dat ze die houding, of neuroses, aan de studenten mogen overbrengen.'

Zes decennia later is hij niet afgeremd. 'Ze zeggen dat als je ouder wordt, je conservatiever wordt', schrijft hij in zijn laatste boek. 'Nou, ik niet. Hoe ouder ik ben, hoe bozer ik word over het überkapitalistische systeem waarin we leven, en hoe meer ik dat wil zien veranderen in ons land.'

In Leiden maakte hij vrienden voor het leven

In Leiden kreeg hij de bijnaam 'Opje'. In de rest van de wereld werd natuurkundige J. Robert Oppenheimer vooral bekend als de vader van de atoombom. Naast de bioscoopfilm werpt een nieuw boek meer licht op zijn tijd in Nederland.

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

Behalve talent voor natuurkunde moet hij een enorme talenknobbel hebben gehad: toen de jonge Amerikaanse wetenschapper J. Robert Oppenheimer in 1928 naar Leiden kwam, leerde hij in recordtempo Nederlands. 'Het verhaal gaat dat hij in zes weken tijd de taal machtig was en zelfs een paar lezingen in het - enigszins gebrekkig - Nederlands heeft gegeven', zegt natuurkundige Machiel Kleemans over de uitvinder van de atoombom. Samen met collega Frans Kingma schreef Kleemans het boek *Splinters van de zon, Fragmenten uit leven en werk van J. Robert Oppenheimer*, waarover ze woensdag samen in Leiden een lezing gaven.

Het tragische is dat juist die moeite in de succesvolle biopic van regisseur Chris Nolan - samen met *Barbie* de filmhit van afgelopen zomer - teniet is gedaan. 'In de film houdt hij ook een toespraak in het Nederlands', zegt Kingma. 'In de oorspronkelijke opnamen spreekt hij wel echt Nederlands. Cillian Murphy, die Oppenheimer in de film speelt, heeft dertigduizend Nederlandse woorden geleerd voor deze speech. Tevergeefs, want bij de montage bleek dat de scène aanzienlijk korter moest. Toen hebben ze lukraak woorden uit de toespraak gehaald, waardoor het nu nergens meer op slaat.'

Als student begon Oppenheimer met de opleiding scheikunde aan Harvard. Een jaar vertraging die hij opliep door een ontsteking aan zijn dikke darm wist hij in te halen door na drie jaar summa cum laude te slagen voor zijn bachelor. 'Hij had een brede interesse en hield zich naast natuurkunde en wiskunde ook bezig met geschiedenis, literatuur en kunstgeschiedenis', zegt Kleemans.

Dankzij zijn constante zucht naar kennis, ontvangt hij een aantal reisbeurzen om in Europa te kunnen promoveren. 'Europa was destijds het centrum van natuurkunde. In de jaren '20 was er niet eens een school voor theoretische natuurkunde.'

Oppenheimer waagt zich in eerste instantie aan experimentele natuurkunde in Cambridge, maar hij blijkt in het lab zo onhandig dat hij na twee semesters besluit dat de theoretische natuurkunde meer in zijn straatje past. Zo komt hij in Leiden terecht. 'Daar maakt hij vrienden voor het leven.'

In 1927 is hij er opnieuw kort voor een lezing, maar een jaar later gaat hij als pas gepromoveerde onderzoeker aan de slag en geeft hij gastcolleges in theoretische natuurkunde. 'Eerst bij gerenommeerd hoogleraar Paul Ehrenfest aan Steenschuur 25 in Leiden, waar ook de beroemde groepsfoto is gemaakt met Ehrenfest, Paul Dirac en andere vooraanstaande fysici', aldus Kleemans. 'Later gaat hij werken bij hoogleraar - en tevens oud-leerling van Ehrenfest - Hans Kramers in Utrecht.' Duits sprak Oppenheimer al goed vanwege zijn Duitse vader die als joodse immigrant naar New York trok. 'Het zou me niet verbazen als het leren van de Nederlandse taal hem daarom zo gemakkelijk afging.'

Van de Nederlandse studenten krijgt hij de bijnaam 'Opje', die later in het Engels verbasterd tot 'Oppie'. 'Daar hebben ze in de film ook uitgebreid gebruik van gemaakt.'

Nederland is belangrijk voor Oppenheimer, want daar ontmoet hij natuurkundigen met wie hij zijn leven lang bevriend zal blijven. 'Hij onderhoudt die vriendschappen ook goed. Hij heeft goed contact met de Nederlands-Amerikaanse natuurkundige George Uhlenbeck die hij samen met Samuel Goudsmit in Amerika uitnodigt op zijn ranch in New Mexico. Dat is nog voor hij aan de slag gaat in het nabijgelegen lab Los Alamos waar de atoombom is ontwikkeld.'

En ook na zijn uitvinding keert hij terug naar Nederland, ontdekten de auteurs. 'Dat hij na de oorlog nog in Nederland kwam was nog helemaal niet bekend. Dat hebben wij zelf uit familiearchieven van Nederlandse natuurkundigen gehaald', vertelt Kleemans. 'Hij verblijft bij zijn vriend Hans Kramers in Oegstgeest. Ze zijn ook nog in 1948 samen naar Den Haag gegaan. Kramers leidt op dat moment het Nederlandse kernproject, want Nederland wil met Noorwegen een kernreactor bouwen. Oppenheimer voorziet Kramers van wijze raad op de achtergrond.'

Zo adviseert hij hem geen geheimhoudingsclausule in te voeren voor de Nederlandse kernenergiewet. 'Die kwam er toen ook niet in de jaren zestig', vertelt Kingma. 'Oppenheimer vond dat het gevaar van kernwapens beter te beheersen zou zijn door kennis zo veel mogelijk te delen.'

Het laatste overgebleven spoor van Oppenheimer in Leiden is zijn handtekening. Toen hij doceerde in het Kamerlingh Onnes Gebouw was het traditie om na een lezing een handtekening op de muur te zetten. Die muur is inmiddels te bewonderen achter glas in het Science Park waar natuurkundigen nog steeds hun krabbel naast de zijne kunnen zetten.

Machiel Kleemans en Frans Kingma, *Splinters van de zon. Fragmenten uit leven en werk van J. Robert Oppenheimer*. 224 pgs, €19,99 Op woensdag 4 oktober geven de auteurs de lezing 'Robert Oppenheimer: de kern van zijn leven en werk'. Lipsius, zaal 019, 19:30 uur

Wie was Oppenheimer?

J. Robert Oppenheimer was een Amerikaanse natuurkundige die bekend is als 'de vader van de atoombom'. Hij was directeur van het Los Alamos Laboratory in New Mexico en gaf leiding aan het Manhattanproject dat werd opgezet in 1942.

Onder zijn leiding is in korte tijd de atoombom gerealiiseerd, als gevolg van de ontdekking van kernsplijting die eerder in Nazi-Duitsland werd gedaan. Daardoor ontstond een wapenwedloop waarin de Verenigde Staten de Duitsers voor wilden zijn.

Op 16 juli 1945 werd de eerste bom in de woestijn van New Mexico getest. Op de foto staat Oppenheimer (links) bij de overblijfselen van de zogeheten Trinity-testtoren.

De atoombom werd minder dan een maand later voor het eerst ingezet en daarmee werden de stadscentra van de Japanse steden Hiroshima en later ook Nagasaki compleet vernietigd.

De laatste ontploffing markeert het einde van de Tweede Wereldoorlog. Hierna pleitte Oppenheimer voor openheid over nucleaire kennis in een poging kernenergie onder internationale controle te krijgen.

Bachelor bij Rechten gaat later op de schop

Rechten heeft de reorganisatie van de bachelor een jaar uitgesteld. Het oorspronkelijke plan was om in het collegejaar 2024-2025 van start te gaan. Dat wordt nu september 2025. 'We maakten ons echt zorgen over de implementatie.'

DOOR VINCENT BONGERS

Het rechtenbestuur constateerde al een tijd geleden dat het niet goed genoeg gaat met de bacheloropleidingen rechtsgeleerdheid en fiscaal en notarieel recht. Het studiesucces is te laag, en de kwaliteit moet omhoog.

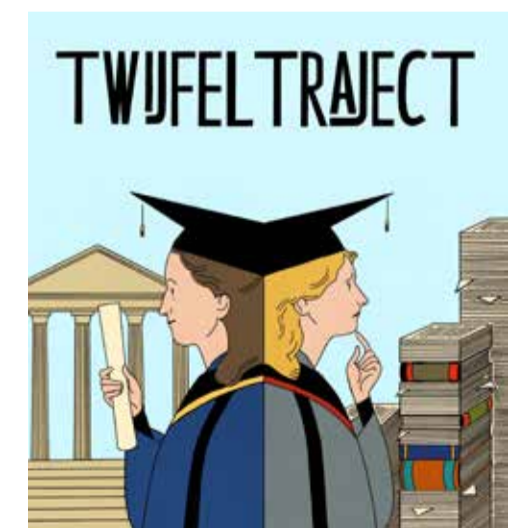
Verder voelen de studenten zich te weinig betrokken bij de opleiding en worden ze niet voldoende voorbereid op de arbeidsmarkt.

De faculteit werkt dan ook aan een groot pakket aan maatregelen om de bachelor te vernieuwen. Het bestuur wil het rendement verhogen door de selectie van studenten te verbeteren, strenger te letten op de aanwezigheid van studenten en het herkansingsbeleid aan te scherpen. Het curriculum wordt ook gemoderniseerd.

In het meest optimistische scenario zou de bachelor nieuwe stijl in collegejaar 2024-25 van start gaan. Maar dat blijkt niet haalbaar, bleek maandag tijdens de faculteitsraadsvergadering. 'We hebben overleg gehad met Bastiaan Rijkema, hoogleraar encyclopedie van de rechtswetenschap en voorzitter van de taskforce Kernvisie', vertelde personeelsraadslid Lara Hartman-Onnesorge. 'We hebben toen ook gesproken over de tijddlijn van het project.' De plannen worden nu 'per september 2025 ingevoerd, een collegejaar later dan oorspronkelijk gepland'.

Personeelsraadslid Kirsten van der Tol was blij met het uitstel. 'We maakten ons echt zorgen over de implementatie in 2024. Dat zou te veel eisen van de hele organisatie. Het is wel een goed idee om bepaalde zaken al in pilotvorm te introduceren.'

'We hopen daar op het einde van dit collegejaar mee te beginnen', zei Niels van de Ven, hoofd onderwijs- en studentenzaken van de faculteit.

Wel of niet promoveren? Luister naar onze PhD-podcast!

Transgender jongeren zijn wilsbekwaam

‘Tien jaar geleden was transgenderzorg een privékwes­tie tussen de behandelaar, de tiener en de ouders’, zegt Lieke Vrouwenraets. ‘Nu is het een debat waarin media, rechtspraak en iedereen die maar wat roept allemaal meediscussiëren.’

DOOR TAMAR TROS

Ongeveer 90 procent van de transgender minderjarigen die in aanmerking komt voor puberteitsremmers is wilsbekwaam. Dat concludeert Lieke Vrouwenraets, die voor haar proefschrift tien jaar onderzoek deed naar ethische vraagstukken in de transgenderzorg. Jongeren zijn volgens haar in staat om zelf keuzes te maken over deze behandeling, in tegenstelling tot wat sommige critici beweren over de behandeling van jonge transgenders. ‘Tien jaar geleden waren deze dilemma’s een privékwes­tie tussen de behandelaar, de tiener en de ouders’, zegt Vrouwenraets.

‘Tegenwoordig is het een publiek debat waarin de media, de rechtspraak en eigenlijk iedereen die maar wat roept meediscussiëren.’

Zo diende Thierry Baudet een motie in, waarin hij vroeg om een verbod op het gebruik van puberteitsremmers bij minderjarigen omdat dit een ‘onomkeerbare behandeling’ zou zijn waar kinderen ‘hun leven lang spijt van zouden kunnen krijgen’.

Puberteitsremmers onderdrukken de ontwikkeling van de secundaire geslachtskenmerken, zoals baard- en borstgroei, maar de effecten ervan zijn wel degelijk omkeerbaar. Wanneer een puber stopt met de medicatie gaan de geremde ontwikkelingen weer van start, of veranderen van koers als de adolescent op latere leeftijd besluit door te gaan met de transitie door over te stappen op ‘genderbevestigende’ hormonen. Baudets motie werd dinsdag overigens weggestemd. De discussies over de transgenderzorg voor minderjarigen gaan er de afgelopen jaren vurig aan toe. Waar de een dit soort behandelingen als een verlichting van lijden en levensreddend ziet, vindt de ander dat bijvoorbeeld het gebruik van puberteitsremmers te veel risico’s met zich meebrengt.

Vrouwenraets zegt dat ‘er enorme stijgingen zijn in meldingen bij genderpoli’s in veel landen in Europa. Ook is de media-aandacht gegroeid en zijn deze ethische dilemma’s veel zichtbaarder geworden. We kijken nu wereldwijd mee in bijvoorbeeld rechtszaken, zoals die van Kiera Bell in het Verenigd Koninkrijk.’ In 2020 spande Bell een rechtszaak aan tegen de kliniek die haar behandelde. Zij kreeg op zestienjarige leeftijd puberteitsremmers en ging daarna in transitie tot man. Na vijf jaar werd voor haar duidelijk dat de genderidentiteit man toch

niet paste en ging ze in detransitie.

Bell vond dat ze niet voldoende geïnformeerd was vooraanvang van de behandelingen en heeft spijt. Toen ze de rechtszaak won, had dit gevolgen voor de gehele transgenderzorg voor minderjarigen in het Verenigd Koninkrijk, omdat de rechter tijdens het hoger beroep besloot dat adolescenten hoogstwaarschijnlijk niet wilsbekwaam zijn.

Hoe kan het dat Vrouwenraets vaststelt dat 90 procent van de 74 Nederlandse jongeren die meededen aan haar onderzoek wél wilsbekwaam is? ‘De context in Nederland is anders. Hier komen transgender minderjarigen pas in aanmerking voor puberteitsremmers nadat ze de diagnose genderdysforie hebben gekregen en aan diverse andere diagnostische criteria voldoen. Pas na dit traject van minstens een half jaar kunnen zij de volgende stap nemen, waarbij ze regelmatig en uitgebreid de effecten van bijvoorbeeld puberteitsremmers hebben besproken met een psycholoog of psychiater. Op het moment dat ze gaan beslissen over het al dan niet starten van de behandeling, heb ik gemeten of ze wilsbekwaam zijn of niet.’

Uit interviews met de tieners bleek dat de overgrote meerderheid wist waaraan ze begonnen en goed hadden nagedacht over de voor- en nadelen van de behandeling.

Van de 74 onderzochte tieners stopten er negen met puberteitsremmers. Vier van hen gingen door met hun transitie. Vijf kozen ervoor dit niet te doen. Ze vertelden dat de behandeling met puberteitsremmers hen tijd gaf om rustig na te denken over hun genderidentiteit, zonder de ontwikkeling van - voor hen - ongewenste

secundaire geslachtskenmerken. ‘Beide kanten van de discussie vinden wilsbekwaamheid belangrijk, en hoe dit nu echt zit heb ik kunnen meten. Ethische uitdagingen zullen blijven bestaan, maar hoe meer data we hebben, hoe meer consensus er mogelijk is.’

Of transgender jongeren de kans krijgen om die wilsbekwaamheid uit te oefenen, is onzeker. De zorg is zodanig opgestopt dat een jongere zo’n twee tot drie jaar moet wachten op een intakegesprek bij een gespecialiseerde kliniek. De enorme stijging van het aantal meldingen is niet bij te benen voor de zorg. Wel zijn er steeds meer particuliere psychologen die dit gat proberen te dichten door adolescenten die kampen met genderdysforie hulp te bieden.

‘Het is verschrikkelijk dat transgender pubers drie jaar moeten wachten terwijl hun lichaam verandert. Daarom vind ik het positief dat zorgverleners willen helpen door met jongeren in gesprek gaan voordat ze bij een gespecialiseerde kliniek terecht kunnen. Ik denk echter wel dat het belangrijk is dat de kwaliteit van die zorg waarborgd wordt. Juist de gesprekken met collega’s over de ethische uitdagingen die dit werk met zich meebrengt zijn van belang om adequate zorg te bieden, en het is de vraag of deze zorgverleners die mogelijkheid hebben.’

Er komt zwaar weer aan voor universiteiten, voorspellen bestuurders. Maar dat wil niet zeggen dat ze alsnog de schuld kunnen afschuiven op de nieuwe looneisen, betoogt **Arnout van Ree**.

Waarom de cao geen molensteen kan zijn

‘Het is te makkelijk om een unanieme overeenkomst achteraf te gebruiken als argument voor mogelijke bezuinigingen’

Dit is blijkbaar ook een gedeeld beeld bij de Nederlandse universiteiten. Op het intranet van de Rijksuniversiteit Groningen postte drs. Wouter Heinen, portefeuillehouder Midden, Privacy en Informatisering in het bestuur van de Faculteit der Letteren een blog met de titel: ‘Nieuwe cao-stijging: een welkome compensatie of molensteen om onze nek?’ Hij schrijft: ‘Mijn grote vraag is nu welk belang de vakbonden dachten te dienen met deze looneis.’ Laat ik die vraag beantwoorden: de vakbonden dienen de belangen van alle universitaire medewerkers, dus ook die van drs. Heinen. Dit doen de vakbonden met toeloezen in het waarbij zij onder andere strijden voor een eerlijk salaris. Daarnaast worden de cao-eisen elk jaar opgesteld in overleg met alle vakbondsleden. Daarbij is de inzet dat medewerkers er niet in koopkracht op achteruitgaan. Dit lukt niet met de huidige looptijd van 15 maanden en een loonsverhoging van 9 procent. De vakbonden hebben daarom ook nu al een collectieve reactie gepubliceerd op deze geluiden bij de verschillende Nederlandse universiteiten. Het is belangrijk om te benoemen dat een groot gedeelte van de loonsverhoging vergoed wordt door de bijdrage

Bezorgde wetenschappers protesteren tijdens de Ware Opening van het Academisch Jaar op het Leidse Gravensteen, september 2019. Foto Marc de Haan

vanuit het Rijk. Het beeld dat de cao-loonstijging zou zorgen voor enorme toename in de kosten is dus te simpel. Daarnaast wordt in de kritiek op de zogenaamde ‘molensteen’ vergeten dat er twee partijen aan de tafel zitten bij de cao-onderhandelingen: de vakbonden en de Universiteiten van Nederland.

De UNI heeft unaniem ingestemd met de nieuwe cao en dat, zoals de vakbonden stellen, ‘sommige werkgevers achteraf nu gaan klagen is niet bepaald chic en simpelweg te laat’. Er wordt te makkelijk over het feit heen gestapt dat, terwijl universiteiten te maken zullen krijgen met financiële uitdagingen door stijgende (energie)kosten en dalende studentenaantallen, veel van onze collega’s in de lagere salarisschalen al veel langer met financiële uitdagingen worden geconfronteerd. En zij hebben in het algemeen minder reserves.

Hiermee wil ik zeker niet zeggen dat ons faculteitsbestuur hier geen oog voor heeft, maar dit komt niet tot uitdrukking wanneer de uitkomst van de cao-onderhandelingen constant als één van de belangrijkste redenen voor het begrotingstekort wordt genoemd: ‘We hebben te maken met teruglopende studentenaantallen, loonstijgingen door de nieuwe cao, inflatie en minder promoties.’

Overigens, zolang ik al werk bij FGW wordt er geroepen dat de studentenaantallen het volgende jaar zullen teruglopen. Als ik het onderwijsdashboard mag geloven bestaat de instroom bij Geesteswetenschappen inmiddels uit 1.603 bachelorstudenten. Het is voor 1.404 studenten hun eerste bachelor (wat belangrijk is voor de te ontvangen financiering). In het afgelopen jaar bedroegen die getallen respectievelijk 1.597 en 1.372. Daarnaast is de inschrijving voor de master in het eerste semester 720 studenten ten opzichte van 747 in vorig jaar. Echter, het is nu voor 663 studenten de eerste master (tegen 657 vorig jaar).

Toen decaan Rutgers door *Mare* werd geconfronteerd met kritiek op het oppotten van de facultaire reserves van ongeveer 11 miljoen euro, antwoordde hij: ‘De opmerkingen waren terecht en kregen we niet alleen van de raad maar ook van het college te horen. Maar nu, achteraf, ben ik blij. Anders hadden we maar één jaar de tijd gehad om bij te sturen.’

Dit is te kort door de bocht. Het benodigde weerstandvermogen is 5 procent van de begroting, ongeveer 4,3 miljoen euro. Zeker, het ligt in de lijn der verwachtingen dat het op enig moment economisch slechter gaat, maar om die reden bijzonder veel geld oppotten oftewel niet investeren is moeilijk te rijmen met goed en efficiënt bestuur.

Zo had, zonder inbreuk te maken op het weerstandsvermogen en nog steeds meer dan een jaar de tijd te hebben ‘om bij te sturen’, een deel van de reserve gebruikt kunnen worden om de enorme werkdruk te verlagen. Dit had mogelijk tot minder ziekte en uitval geleid zoals bijvoorbeeld bij het ambtelijk secretariaat, waardoor er vanuit Omix Flex tijdelijke medewerkers ingehuurd moesten worden, een bijzonder prijzige opgave. Mogelijk had het wetenschappelijk personeel met werkdrukverlaging meer (werk)tijd gehad voor het meedingen naar (meer) onderzoek beurzen met (mogelijk) meer succes. Hoe dan ook, laten we vaststellen dat 11 miljoen euro meer dan het dubbele van het gewenste weerstandsvermogen voor een gezonde bedrijfsvoering is.

Het spreekwoord zegt het al: ‘It takes two to tango.’ Na maar liefst zeven onderhandelingsrondes met de vakbonden hebben de universiteiten unaniem ingestemd met de huidige cao en daarmee ook met de loonstijging. Dan is het te makkelijk om die nu te gebruiken als argument voor mogelijke bezuinigingen. En ja, er komen inderdaad moeilijke beslissingen aan, maar laten wij die wel nemen op basis van alle informatie en een goed beeld van waar de tekorten nu precies vandaan komen.

Arnout van Ree is docent bij International Studies, vakbondsfunctionaris van de FNV en faculteitsraadslid bij Geesteswetenschappen

Digitale innovatie: valt er voor burgers en overheid nog wat in de melk te brokkelen?

Lezing door prof. mr. Corien Prins
Laureaat Stevinpremie 2023

10 oktober 2023, 20:00
Groot Auditorium – Academiegebouw

Toegang vrij voor alle leden van de universitaire gemeenschap

Abonneer je ook op onze nieuwsbrief

De Leidse rapper Babs speelt vrijdag 'een thuiswedstrijd' in de Nobel. Ze rapt én zingt over haar Surinaamse roots, polygamie en genderidentiteit. 'Vroeger durfde ik mijn hart niet te volgen, nu voel ik me vrijer dan ooit.'

DOOR TAMAR TROS
FOTO MIKE JURRIE

Babs geeft zich bloot

*Ik wil dat deze woorden een sein zijn
Bewustwording van bewust zijn
Politiek moet geen klus zijn
De roze brillen van ons allen moeten plus zijn
(uit: 'Blind Blijven')*

'Ik ben eerlijk en realistisch', zegt de Leidse rapper Babs. 'Ik wil dat mensen de thema's die ik bespreek begrijpen en dat werkt niet als ik oppervlakkig blijf en alles romantiseer.' In haar raps deelt ze haar visie op de maatschappij, van seksisme tot kapitalisme, en daarbij is ze niet bang om persoonlijk te worden. Al klinkt dat misschien zwaar, haar muziek is juist dansbaar en licht. Zaterdag treedt ze op in de Nobel. 'Het voelt als een thuiswedstrijd. Toen ik hier zelf vroeger in het publiek stond dacht ik al: hoe gaaf zou het zijn om daar te staan?' Ze belooft dat de show op zaterdag een feest vol dans, vreugde, en 'queer joy' gaat worden. 'Na afloop moet iedereen in bed liggen en denken: damn, dat heeft wat met me gedaan.' Haar nieuwe EP heet *Onverwachte Visite* en dit is de vierde plaat die ze in minder dan twee jaar uitbrengt. 'Je komt als luisteraar eigenlijk bij mij op bezoek. Daarom staan er op de hoes allerlei objecten die iets over mij zeggen. Niks is random.'

Een voorbeeld hiervan is de Surinaamse vlag. Babs is half Surinaams, maar heeft lang moeite gehad met het claimen van haar roots. 'Pas toen de Black Lives Matter-beweging in het nieuws kwam, ging ik met mijn moeder en oma praten over hun ervaringen om als persoon van kleur in Nederland te leven. Ik heb er daarvoor nooit over na durven denken, laat staan erover te praten, omdat huidskleur zo gevoelig ligt. Ook maakte ik zelf – heel stom eigenlijk – aannames over hoe een Surinamer eruit zou moeten zien. Ik paste zelf niet in dat beeld, dus vond ik het lastig me openlijk zo te identificeren. Het was mijn oma die voor mij bevestigde dat het Surinaamse bloed door haar, door mijn moeder, en dus ook door mij stroomt.' Die invloed is nu ook in haar werk te horen. 'Ik maak in een van mijn nieuwe nummers gebruik van niet-westerse ritmes en ik ga ook tekstueel meer op zoek naar wat dit deel van mijn identiteit voor mij betekent. Ik pak uit elk genre wat ik gaaf vind. Ik luister zelf nauwelijks naar dance, maar ik wil diezelfde dansbaarheid, maar dan ook met ritmes uit de funk en harmonieën uit de jazz. Ik stapel zo veel mogelijk noten op elkaar.'

Eerder werkte ze al samen met artiesten als Willie Wartaal en Alain Clark. 'Het was confronterend, omdat ik gewend ben om vanaf het begin tot het einde alles zelf te maken zoals ik het in mijn hoofd heb. Dat kan niet als je samenwerkt en allebei een eigen visie hebt. Ook zagen zij nu elke fase van mijn werk, ook het begin waarin het soms nog helemaal niet cool is. Maar zo merkte ik ook zelfs de grote muzikanten niet direct iets supervets neerzetten.' Op haar nieuwe plaat stapt ze nog verder uit haar comfortzone door naast te rappen ook te zingen.

*Ik ben geen bezit maar je hebt me
En ik kan blijven zinken
Wat ik wil, want je redt me
Dus ik hou je vast, voor ik in duigen val
(uit: 'Tot Het Einde')*

'Hoe eng ik het ook vind: dit nummer gaat over mijn relatie en die gevoeligheid druk ik zingend beter uit', zegt ze. 'Ik heb sinds drie jaar een open relatie met mijn partner, met wie ik daarvoor wel monogaam was. Onze liefde betekent voor mij dat ik haar gelukkig wil zien en daar een rol in wil spelen, zonder dat ik daar de enige in ben. Ik heb altijd al meerdere mensen tegelijk leuk kunnen vinden, maar ik was me niet bewust dat er meer opties zijn dan monogamie. Ook ben ik heel romantisch ingesteld en ik heb altijd gedacht: wij blijven voor altijd samen. Die eeuwigheid wil ik nog steeds, maar nu passen er meer dan twee mensen in dat plaatje.'

*Die hun, zij haar, hem hij
Twee keer denken wat je zegt over mij
(uit: 'Die/Hun')*

Kwetsbaarheid tonen is belangrijk voor Babs, want door haar androgyn uiterlijk maken genoeg mensen verkeerde aannames. 'Ik voel me echt vrouw, maar ik word vaak gezien als non-binair of als jongen. Ik heb inmiddels geleerd dat gender iets persoonlijks is en ik aan anderen kan laten zien dat ook dit – kort haar en wijde kleding – vrouwelijk kan zijn.' 'Gender is voor mij heel fluïde en waarschijnlijk iets waar ik nooit helemaal uit ga komen. Het is veel meer dan "ik voel me vrouw, punt, klaar", zo simpel is het niet.' Ze noemt zichzelf 'een persoon die verandering en afwisseling nodig heeft'. Hoewel ze in Leiden opgroeiende is ze naar Enschede verhuisd om haar muzikale ambities na te jagen. Tussen de middelbare school en het conservatorium volgde ze in Engeland een cursus in produceren. Inmiddels woont ze in Amsterdam. 'Ik ging expres buiten mijn bubbel kijken om meer van de wereld te zien. Daarnaast begaf ik me in Leiden in witte hetero-kringen en ik heb daardoor lang niet doorgehouden dat er meer was. Dit bracht een innerlijke strijd met zich mee over mijn eigen identiteit.'

*Er is geen ja in m'n nee
Geen nuances
Ik ga niet met je mee
(uit: 'Geen Ja in M'n Nee')*

'Mensen denken vaak dat ik hard ben, maar ik ben juist een zachtgekookt eitje. Zo vertel ik bijvoorbeeld in *Geen Ja in M'n Nee* over mijn ervaring met seksueel grensoverschrijdend gedrag en het effect dat dit op mij had. Ook ik maak nare dingen mee en ik wil laten zien dat dit iets is waar mensen zich niet voor hoeven te schamen. 'Vroeger durfde ik mijn hart niet te volgen. Nu doe ik dat op een podium voor een groot publiek en voel ik me vrijer dan ooit in mijn zelfexpressie. Ik geef mezelf helemaal bloot en ik hoop dat mensen zich in mij kunnen herkennen.'

Babs, Nobel, 30 september, 19:30 u, €15

'Mensen denken dat ik hard ben, maar ik ben juist een zachtgekookt eitje'

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Advocatenkantoor aan het Lange Voorhout in Den Haag is op zoek naar een **rechtenstudent** voor één dag per week vanaf 1 november a.s. Uitstekende gelegenheid om ervaring op te doen. Je draagt zorg voor de correspondentie met cliënten, gerechten en andere instanties en je bent het eerste aanspreekpunt voor de praktijk. Een zelfstandige en nauwkeurige werkhouding is een vereiste. Ben jij een **actieve student(e)** met **juridische interesse en affiniteit met de advocatuur**? Stuur een e-mail aan info@linsenenvanrossum.nl

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 6 leerlingen groep, 4, 7 en 8. Taal en rekenen. **Voortgezet onderwijs**: *Biologie, Engels, 4 vmbo. *Wiskunde, aardrijkskunde, 4 vmbo-tl. *Wiskunde, biologie, 2 vmbo. *Biologie, 3 vmbo. *Engels, wiskunde, 2 vwo. *NASK (natuur- en scheikunde), 2 mavo. *Wiskunde, 2 vmbo. *Nederlands, 4 havo. **Leiden-Zuid**, *4 leerlingen basisonderwijs, groep 4, 5 en 6. Woordenschat, lezen. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekkoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, +31 (0)23-5741475, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter [@weekbladmare](https://twitter.com/weekbladmare)
Mastodon [@weekbladmare@mastodon.online](https://mastodon.online/@weekbladmare)
Instagram [@weekbladmare](https://www.instagram.com/weekbladmare)
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marciëlle van der Kraan
m.w.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Tamar Tros (stagiair)

Medewerkers: Romy van den Akker | Pim Bakx | Emiel Beinema | Lente van den Berg | Cees van den Boom | Remco Breuker | Josette Daemen | Omar Ghaly | Lorenzo Gerritsen | Olaf Leeuwis | Maïa de Quay

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, Joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V.
Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023-574 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad>

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emar | Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

‘Ik noem mezelf een kokosnoot, want van binnen ben ik wit’

DOOR LORENZO GERRITSEN
FOTO TACO VAN DER EB

Huis: Huize den Roze Panter
Kamer: 12 m²
Huur: €290
Huisgenoten: 17

Waarom hangen er zoveel landkaarten aan de muur?

‘Het zijn allemaal plekken waar ik ben geweest. Ik heb sinds de middelbare school een grote interesse in aardrijkskunde en dat uit ik door te reizen. Van elke plek verzamel ik iets. ‘Vooral het esthetische vind ik mooi: de meeste kaarten zijn uit atlanten gescheurd. Als je ergens bent, heb je geen goed overzicht van die plek. Met

een landkaart kun je ultiem uitzoomen, waardoor je je ook klein voelt. Ik vind het bijzonder hoe landen met natuurlijke grenzen in elkaar steken. ‘Alleen is mijn muur nu vol. In de hoek liggen nog kaarten waarvoor ik geen ruimte meer heb.’

Ben je nu ook goed in kaartlezen?

‘Ik raak niet snel verdwaald. Als ik naar een stad ga, kijk ik altijd twee keer naar Google Maps. Dan heb ik oriëntatiepunten en weet ik welke bezienswaardigheden er zijn. Maar ik loop niet als een ultieme toerist met een grote kaart door de stad.’

Welke kaarten zijn het meest speciaal?

‘IJsland en Athene hadden mij omvergeblazen. In Athene had ik vooraf erg het beeld dat het een vervallen stad was, maar toen ik eenmaal op de Akropolis stond dacht ik: wow! In IJsland is de natuur echt bizar. Aan de zuidkust heb je aan de ene kant een plat “Nederlands” landschap. De andere kant bestaat uit kliffen en vulkanisme. Doordat de grootte van de natuur zo indrukwekkend is, voel je je kwetsbaar.’

Waarom ben je alleen op plekken in Europa geweest?

‘Ik ben een beetje whitewashed. Ik was altijd meer geïnteresseerd in de geschiedenis van Europa. Ook spreek ik vijf Europese talen: Frans, Duits, Italiaans en natuurlijk Engels en Nederlands. Mijn kennis over de wereld reikt niet verder dan de Kaukasus. Daarbuiten weet ik vrijwel niks.

‘Ik noem mezelf ook wel een kokosnoot. Ik ben Filipijns qua uiterlijk, maar van binnen voel ik me heel erg wit. Ik ben maar één keer buiten Europa geweest: ik ben geadopteerd uit de Filipijnen en ik ben toen met mijn ouders daarheen gegaan. De natuur is daar prachtig, maar de steden zijn intens en arm. De kansen die ik hier heb, zoals studeren, heb ik waarschijnlijk niet op de Filipijnen. Dus ik ben blij dat ik in Nederland mag opgroeien.

‘Ik vind het interessant om de politieke filosofie op mezelf toe te passen. Op mijn paspoort staat dat ik in Manilla ben geboren, maar ik voel mij op geen enkele manier Filipijns. Ik heb veel vrienden die ook geadopteerd zijn, die wel affiniteit met de Filipijnen hebben. Dat heb ik totaal niet, ik voel mij hier thuis.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

De meest hilarische en cringy zooi vind je op LinkedIn

Net als elke andere student heb ik een verwarrende relatie met LinkedIn. Eigenlijk word je, zodra je start met studeren, doodgegooid met het idee dat het goed is om LinkedIn aan te maken.

Zo kan ik me herinneren dat ik een keer in het Arsenaal aan het studeren was en er een groep mensen binnenliep die op weg was naar een ‘LinkedIn masterclass’.

Tijdens mijn master-introductie kon ik me ook aanmelden voor een workshop genaamd ‘Creating a LinkedIn-account’.

Op zich is het natuurlijk geen verkeerd idee om een online plek te hebben waarop je, in tegenstelling tot letterlijk alle andere plekken op sociale media, wél graag gevonden

wil worden door potentiële werkgevers. Het originele doel van LinkedIn was dan ook niet sexy, maar wel helder: een platform voor het onderhouden van professionele contacten en het delen van carrière-gerelateerde berichten.

Echter, het probleem is dat de werkelijkheid van op LinkedIn zitten en LinkedIn ‘ervaren’ een complete en absolute hel is die je niemand toewenst. Of je nu voor de zesde keer een bericht krijgt op ‘InMail’ met de vraag of je CDD-analist wil worden bij ‘een grote internationale bank in Amsterdam’ (nee, thanks) of geconfronteerd wordt met een bericht waarin iemand in meer dan 700 woorden uitlegt twee weken zomerschool te hebben gedaan in Duitsland en nu ‘super excited for the future’ is, LinkedIn blijkt keer op keer een plek voor ongecontroleerd gelieg en onterechte zelfverheerlijking. Want als je op je PROFESSIONELE platform posts kan vinden die beginnen met ‘Today, one of my employees asked for a raise because he will be a father. I instantly fired him on the spot. [...] I hired you for work, not to provide seed funds for your seed’ dan weet je dat je OF wakker bent

geworden in een wereld waarin alle grondbeginselen van het arbeidsrecht het raam uit zijn geflikt of je te maken hebt met een app waarop een walgelijke grind mindset dusdanig wordt verheerlijkt dat al

je actieve gebruikers overgaan tot liegen, overdrijven en onuitstaanbaar irritant doen.

Zo was daar laatst een bericht waarin stond ‘My 6 year old boy is commercially savvy apparently!’ HOU! OP! Your six year old kan naar alle waarschijnlijkheid zijn eigen naam nauwelijks spellen, laat staan zich langer dan enkele minuten op één taakje concentreren.

Op mijn nieuwe levelingsaccount, dat ‘The State of LinkedIn’ heet, wordt tot mijn absolute vreugde de slechtste, meest hilarische en cringy zooi gezet die op LinkedIn te vinden is. Van CEO’s die een selfie van zichzelf plaatsen waarop ze aan het huilen zijn omdat ze zojuist iemand hebben ontslagen tot een oude witte man die een bericht post met de strekking: ‘Ik zit in een vliegtuig te werken terwijl jij op de bank niks ligt te doen. Hier zijn tien manieren waarop je net zo onuitstaanbaar kan worden zoals ik’: het is er allemaal.

Goed, misschien ben ik te zuur voor dit platform en zou ik er goed aan doen om mijn account te verwijderen, maar eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ik natuurlijk eigenlijk zelf niet kan wachten tot het moment daar is dat ik een masterdiploma heb en een mooie opscheppost kan maken over mijn academische ‘carrière’. Tot die tijd open ik de app gewoon niet en zie ik op X-Voorheen-Twitter wel verschijnen wat voor een ondragelijke (en in veel gevallen onware) rattrace-gerelateerde meuk er weer verzonnen is.

Maia de Quay is student rechten

‘Keer op keer blijkt het een plek voor ongecontroleerd gelieg en onterechte zelfverheerlijking’